

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLV (39)
Štev. (No.) 20

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
29. maja 1986

V pričakovanju slovenske Antigone

„It was the best of times, it was the worse of times...“ S temi besedami začne Charles Dickens svojo povest O dveh mestih. Bili so najboljše časi, bili so najslabši časi! Bili so časi, ko smo Slovenci pokazali svoje najboljše lastnosti: ljubezen, požrtvovalnost, hrabrost, odkritost, domoljubnost, vernost, navezanost na svoj jezik, zemljo, pesem. Bili smo veliki ljudje v težkih časih.

Pokazali pa smo tudi naše najgrehše grehe, za katere nas bodo tepla še stoletja, za vse tisto, kar se je zgodilo pod trojno okupacijo in revolucijo: zagrizenost, krvoločnost, hinavščino, sadizem, oblastželjnost, nestrpnost, pripravljenost pobijanja v službi tuje ideologije, odpoved slovenski tradiciji, sovražstvo do vere, zakrnjenost, strahopetnost, suženjsko zagledanost in klečeplazne tujemu.

Bil je čas največje dobrote, bil je čas največje hudobije — to lahko pričamo mi, ki smo doživljali in preživeli tiste čase. Bil je čas, ko se je našemu narodu, razdeljenemu med tri okupatorje, že kopal grob, ko mu je že zvonilo k pogrebu ko se je pojavil še njegov četrti sovražnik — komunizem.

In vstala je neumljiva sila iz naroda — Vaške straže in iz njih je zrastle Slovensko domobranstvo, slovenska narodna vojska. Vstalo je, ne da bi se spraševalo, kakšni so interesi velikih sil, vstalo je v obrambo slovenstva, njegove kulture in vere v najtežjih trenutkih, ki mu jih je bilo kdaj usojeno živeti. Slovensko domobranstvo je stopilo na okope naroda, ne iz želje po oblasti, ampak da mu da vsaj nekoliko oddiha na njegovi poti na Golgoti. Težak je bil boj, strma je bila pot, boleči so bili udarci, grenko je bilo zasramovanje.

Že se je svetila zarja miru na obzorju in oznanjala novo življenje izmučenemu človeštvu, ki pa je pomenila našemu narodu še zadnjo postajo križevga pota. Bil je čas največje hudobije, ko so sile pekla dohale proste roke. Nad našim narodom sta si podala roke vzhod in zapad, mešetarila sta zanj kot za živino, pripravljeno za klavnico. In klavec je bil lastni brat-komunist!

Slovenska vojska, ki se je zatekla v zibelko naše državnosti in svobode — Koroško — je bila sramotno

izdana prav zanjo. Začeli so romati tovornjaki živega blaga — slovenskih domobrancev — tiste majske dni pred 41. leti, da se dovrši kupčija, ki so jo sklenili veliki trije v Jalti. Nad narod svobodnjakov je bilo treba po črki kupčije vzpostaviti narodu tuj, umeten in človeka nevreden politični sistem, ki še nikjer na svetu ni dal uspeha.

Polniti so se začele kraške jame, rudniški jaški in strelski jarki s trupi najboljših sinov naroda. Krvave roke rdečih krvnikov se niso ustavile pred jokom dojenčka, ne pred sivo glavo starca — tožbe mater in kriki deklet v smrtni grozi so podžigale njihovo krvoločnost.

Dvanajst tisoč fantov in moč je prešlo vdano in v molitvijo na ustih mučeniško smrt in slovenska zemlja je sprejela usmiljeno junake-mučence, ki so se borili za vse, kar nam je bilo najbolj sveto: Bog, narod, domovina.

Dvajseto stoletje — stoletje okrutnosti, si je zamislilo zanje muke, ki jih niso poznali prvi kristjani, saj so sramota za naš vek. Od tod veliki molk o njih. Še do danes ni naš narod zvedel ne za pravo število pobitih in poklanih ne za kraje morišč ne za muke, ki so jih pretrpeli zanj. Zemlja, ki jim je dala življenje, je popila njihovo kri, sprejela jih je vase, da so postali del nje, in danes nam reke in potoki Slovenije žubore o njihovem junastvu, gozdovi Kočevskega Roga hranijo njihove sanje, iz rudniških jaškov Teharij vro njihove molitve.

V mesecu juniju, ko se spominjamo naših mrtvih borcev, ne bodo gorele svečke na njihovih grobovih. Tako mi kot oni čakajo usmiljenih rok slovenske Antigone, ki bi ponesla njihove strohnele kosti v blagoslovljeno zemljo. Vemo in trdimo: Pride dan in morda niti ni tako daleč, morda ga v naši majhnosti ne vidimo, da se bliža, da je že tu — ko bo stopila pred moderne Kreonte in jim zabrusila v obraz resnico o spoštovanju mrtvih, kar je bil zakon barbarom od začetka sveta: „Njih zakon ni od danes, ne od večeraj, na vek velja, nihče ne ve, od kdaj!“ Morda je že bilo rojeno dekletce, v katere srce je Bog vsadil pogum in moč, in ki bo zahtevala spoštovanje za svoje mrtve brate.

Nova obraza v jugoslovanski rekonstrukciji

Londonski „Times“ v svoji številki za 16. maj 1986 spet posveča pozornost Jugoslaviji v obliki poročila svoje beograjske dopisnice Desse Trevisan, ki pod gornjim naslovom med drugim piše tole:

„Prvi jugoslovanski predsednik albanske narodnosti danes prevzema svoje, posle za dobo enega leta po sistemu rotacije, ki ga je uvedel pokojni predsednik Tito.

Sinan Hasani predstavlja Kosovo. Spričo še vedno merešenih etničnih problemov v njegovi nemirni pokrajini je njegovo predsedništvo posebnega političnega pomena.

Tito je v letni rotaciji državnega predsedništva videl sredstvo, ki naj zagotovi enako predstavnost vseh šestih republik in dveh avtonomnih pokrajin. Ta sistem gladko deluje. Hasani je osmi predsednik po Titovi smrti.

Predsednik Hasani je po poklicu pisatelj. Je mirno govoreč in nevsiljiv človek, ki se je držal bolj v ozadju, dokler ga niso etnični nemiri v kosovski pokrajini potisnili v ospredje. Hasani predstavlja hitro se zmanjšujočo medvojno politično generacijo.

V isti rekonstrukciji najvišjega državnega vodstva pa Branko Mikulič, ki je doslej v Bosni izvajal politiko stroge discipline, prevzema

položaj predsednika zvezne vlade za dobo štirih let.

Na tem položaju ga čaka težka naloga, da dokaže, česar njegova predhodnica Milka Planinc ni mogla dokazati: da ima zvezna vlada moč, da republikam vsili svoj program in da sprejme ukrepe, potrebne v času, ko je jugoslovanska gospodarska in politična kriza vedno hujša in ko se osrednji oblasti razne skupine neprestano upirajo.

Mikulič smatrajo za trdolinaša in mnogi ljudje se že boje, da bo strpnosti, ki je bila značilna za režim Milke Planinc, zdaj konec. Mikulič je že večkrat jasno povedal, da ne mara svobodne kritike vlade.

Zaradi inflacije, ki grozi, da bo preseгла lanskoletno stopnjo 80 odstotkov, vedno nižjega življenjskega standarda in naraščajoče brezposelnosti se kriza v Jugoslaviji zares zaostruje. Prejšnji vladi se ni posrečilo, da bi obnovila gospodarstvo, prevsem zato, ker je njen program reform trčil na močno opozicijo trdno zasidrane birokracije in krajevnih oblastnikov, ki hočejo ohraniti svoje monopole v času, ko bi bilo treba zapreti industrije, ki delajo z izgubo.

Šele čas bo pokazal, ali bo Mikulič, ki uživa ugled dobrega organizatorja, mogel uveljaviti svojo politiko.“

Kongresni koncerti za čarovnike, zbor podkupljivcev in soliste

PRVI JE BIL NA VRSTI KONGRES SLOVENSkih KOMUNISTOV, KONEC JUNIJA ZVEZNI KONGRES V BEOGRADU.

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bil v drugi polovici aprila 10. kongres Zveze komunistov Slovenije (ZKS). Le kako bi izgledalo, ko bi rajni Cankar vedel, kaj kanijo njegovi zanamci počenjati v prostorih, ki se ponašajo z njegovim imenom!

Najprej pa kaže reči tole: Vselej postanem na moč slabe volje, ko mi kdo omenja volitve v Jugoslaviji; ob kongresih pa mi začnejo izpadati lasje. In že jih vidim, ki vpijejo: „alergija na komunizem!“ Ne ne; to ni alergija, je preprosto povedano, naveličanost nad komedijami, ki jih jugoslovanska politika uprizarja svojemu ljudstvu. Spet jih vidim: „apatija, otopelost!“ vpijejo. Pa ne gre niti za otopelost, niti za kakršno koli kajmebrigovstvo.

Vsemu povedanemu navkljub pa je ni pod Soncem reči, o kateri bi bolj nerad pisal, kakor o kongresih jugoslovanske „avantgardne organi-

Bog, ki je vse to dopustil, ki more iz človeških napak in neuspehov, ko se dopolni mera časa, izpolniti svojo voljo, ki jo imenujemo mi zgodovina. Zapletena je naša zgodovina, štrne človeških vplivov je težko ločiti od Njegove volje, težko pokazati na prave ustvarjalce zgodovine. Zaenkrat je gotovo samo eno: Zmagovalci iz leta 1945 niso bili izbranci zgodovine. Danes je njihovo zmagoslavno petje samo še jecljanje starcev, ki ga pa že preglajajo zahteve novega rodu po resnici tistih dni. Hlapčevanje mednarodnemu komunizmu, ki jim je prešlo že v meso in kri, ko so bili v tistih letih v svoji gorečnosti bolj zavzeti od gospodarja, že pretresajo zahteve sinov, ki hočejo obračun za tiste čase.

Orodje v božjih rokah smo bili, On sam ve, za kaj, mi to lahko samo slutimo. Posegel je po nas v zgodovino našega naroda, določil je žrtve zanj, ki naj bi zadostile za naše in njihovih krvnikov grehe.

Žrtve, katerih spominov praznujemo v tem mesecu, so vdano sprejele Njegovo voljo, kar je najbolj presunljiv očitek njihovim krvnikom, da spoznajo svojo zmotno in priznajo storjeno krivico. Naj k temu pripomore tudi klic nas, ki živimo v svobodi, ko sprašujemo in trkamo na vest kneza laži in hudega: „Kaj ste storili z dvanajst tisočimi?“

Ne čakamo čudeža, ampak verujemo v čudež. Ne pozabimo, da smo seme izkrvavelega naroda, ki se je najtežjem obdobju svoje zgodovine postavil prvi na branik zahodne kulture in vere, h kateri spadamo že tisočletje in več.

Prosimo Bog, da bi strta, mlada življenja dvanajst tisočev naš narod znal prav ceniti in da bi bil vreden darov njihovega mučeništva — svobode, za katero so se borili. S svojo smrtjo so potrdili svoje pričanje in nam pokazali pot.

Tone Brule

Spomin na obljubo

Enotna slovenska delegacija iz Trsta je pisala pismi predsedniku italijanske republike Cossigiju in predsedniku vlade Craxiju. Predsedniku republike izraza priznanje za staljšče, ki ga je zavzel glede problematike manjšin v Italiji. Enotna delegacija je spomnila Craxija, da je obljubil slovenskim predstavnikom, da bo Italija spoštovala obveznosti, ki izvirajo iz ustave in iz Osimskega sporazuma. Komisija za ustavno vprašanja v senatu je začela s posvetovanji v zvezi z deželnimi vprašanji. Novi finančni zakon pa predvideva sredstva za uresničevanje zakonske zaščite.

zacija“.

Kongresi so, ker morajo biti, ker imata Zveza komunistov Jugoslavije (ZKJ) in ZKS v statutih zapisano, da je kongres ZKJ in ZKS vsaka štiri leta.

Z lučjo teh spoznanj osvetljena, pa kongresa ne zgledata prav nič presenetljiva, kaj šele zanimiva, kaj šele vredna naša pozornosti. In to toliko bolj, ker imamo ta čas v jugoslovanski Sloveniji opraviti z vse resnejšimi težavami in aferami; od tretjinskih plač in v zvezi z njimi, „pojava čarovništva“: ljudstvo pač mora čarati, da z jugoslovansko plačo preživi; do 40 odstotne inflacije v prvih treh mesecih letošnjega leta; do bojazni, kaj bo prineslo obdobje Branka Mikuliča: ljudje si z Mikuličem pripovedujejo že vsakršne grozljivke; do čedalje bolj razširjenega hlapčevanja drugim republikam v Jugoslaviji: RTV in uradni časopisi imajo že skoraj tretjino programa ali prostora v časopisu namenjenega drugim republikam in drugim narodnostim. Z eno besedo: ljudi je strah prihodnosti.

In ob vseh teh, za narod življenjskih težavah, naj človek posveča svojo energijo farsji, imenovani kongresi Zveze komunistov! In naj postane podoben vsem tistim časnikarskim papigam, ki posvečajo cele časopise in ure in ure programov tem farsam?

Pa ker bi ravno tolikšna publiciteta lahko koga zavedla, bi bilo nemara prav, če povemo, kaj so kongresi jugoslovanskih komunistov v resnici. Kar tako; če bi kdo tega že ne vedel in čeprav mi bo izpadlo precej las.

Koncert za čarovnike: „allegro vivace“

Eden od nastopajočih je na kongresu slovenskih komunistov povedal tudi tole: „imamo evropske potrebe, azijsko poslovnost, afriške plače in južnoameriško inflacijo.“ Ni znano, če je kateri časopis ali televizija javnosti posredovala to slikovito primerjavo, drži pa gotovo, da so se vodilni tovariši in tovarišice za tri dni zaprli v „konklave“ Cankarjevega doma, sveto prepričani, da na njih sloni odgovornost za slovensko ljudstvo. S tisto primerjavo pa so posredno priznali tudi, da rešitve temu ljudstvu ne poznajo. Ljudstvo je usposobljeno za čarovnije in če bo hotelo obstati, bo moralo čarati naprej, pa naj delegati kongresa zasedajo ali ne.

Za slovenskim kongresom so že imeli svojega tudi v črni gori in do tega trenutka sta bili že tudi pokrajinski konferenci ZK v Vojvodini in na Kosovu; za tem pa se bodo zvrstili še kongresi na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, v Makedoniji in Srbiji. Konec junija pa je napovedan kongres ZKJ.

(Nad. na 2. str.)

Srbski nacionalizem

Srbijo je zajel val narodnostne zavednosti, ki nekako spominja na masovno gibanje na Hrvaškem pred 15 leti.

Srbi se namreč čutijo ogrožene in otišnjene na vseh mejah svojega ozemlja, predvsem na Kosovem. Prebivalci albanskega porekla izvajajo hud pritisk na tam živleče srbske družine, ki so izpostavljene napadom, kraji in posiljevanju. Srbi pa seveda ne omenjajo, da so pred nedolгим tudi Albanci na Kosovem doživljali hude čase...

Srbi se čutijo prizadete tudi v Bosni-Hercegovini, kjer jih je 32% vsega prebivalstva. Prekašajo jih muslimani, katerih je 40%, ki pa imajo velik prirastek in v zadnjih letih močno narodnostno zavednost. Zato npr. ni dobro, če Hrvatje, katerih je 16%, hodijo po bosanskih cestah z značko nogometnih klubov sliškega Hajduka ali pa zagrebškega Dinamo. Res je tudi, da Srbom ni priporočljivo, če v bosanskih knjigarnah kupujejo srbske knjige, ki so bile tiskane v Beogradu. Kaj lahko se zgodi, da jih na vratih trgovine čaka bosanski policaj in jih aretirajo zaradi „sovražne propagande“ ali pa „srbskega nacionalizma“... Bosanci menda ne morejo pozabiti procesov, ki so se vršili pred leti proti muslimanom ter obsodbe nekoga katoliškega duhovnika v Banjaluki.

Srbski nacionalizem je spontano zajel ves narod. Sprožen in voden je predvsem od srbskih razumnikov in literatov. Zaznava se v vsem javnem življenju, v časnikarstvu, literaturi in v kulturni sploš. Naenkrat so se pojavile knjige in brošure, kjer pišejo o Draži Mihajloviću kot narodnem junaku in o njegovih četnikih kot narodno in povsem anti-fašistično gibanje. Titovi partizani pa so prikazani kot „protisrbsko nastrojeni“. Rehabilitacija vsega, kar je srbsko, pa seveda rodi odpor v drugih jugoslovanskih republikah. Predvsem se Hrvatji začudeno vprašujejo, zakaj se sedaj — ob proce-

su proti Artukoviću — ma dolgo in široko razpravlja o grozodejstvih, katere so povzročili ustaši in se tudi širi gonja proti hrvaški katoliški Cerkvi, medtem ko Beograd o četnikih piše samo dobro in jih slavi kot narodne junake...

Srbi vidijo nevarnost tudi pri Slovencih, saj jih dolžijo „defenzivnega nacionalizma“, ker se pač borijo za devize, katere so si sami prislužili in jih zato hočejo tudi obdržati za lastne potrebe. Črnogorcem zanikavajo pravico, da bi se označevali kot narod, makedonski cerkvi ne priznavajo gotovih pravic in na jugoslovanskih poslaništvih — kjer povsod prevladujejo uradniki srbskega porekla — radi uporabljajo besedo „sovražnik“, če pri obiskovalcu ne naletijo na razumevanje za srbsko unitaristično stališče.

O srednja točka srbskega nezadovoljstva in ogorčenja pa je še vedno Kosovo. Pritožujejo se zaradi nepostojnosti tamkajšnjih oblasti „albanskemu iredentizmu“ in pritisku na srbske družine, da naj se izselijo.

Ko so pred kratkim zaprli zavednega srbskega vodjo, Kosta Bulatoviča, se je na Kosovem zbrala sedem tisočglava množica Srbov in zahtevala, da ga oblasti izpustijo. Okrog tisoč pa se jih je podalo v avtobusih in privatnih avtomobilih v center Beograda, kjer so ob močni policijski straži silovito protestirali proti popuščenju državnih oblasti Albancem. Obdoližili so jih, da hočejo obdržati svoja mesta in kariero... Imeli so dolge in odkrite razgovore z vladnimi politikami, katerim se je kasneje pridružil tudi vođa srbske partije, Ivan Stambolić. Ogorčenim Srbom so zvezne oblasti zagotovile, da ob povratku na svoje domove ne bodo doživeli nobenih represalij. Zato se opažajo v zadnjem času na Kosovem skupine vojaške policije, ki naj bi skrbele za red in mir na tem tako nemirnem predelu Jugoslavije.

DAN JUNAKOV

ZRTVAM KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE BOMO IZREKLI NAŠE PRIZNANJE ZA NJIHOVO ZVESTOBO DO ZADNJEGA DIHA
1. JUNIJA 1986 OB ŠTIRIH POPOLDNE V SLOVENSKI HIŠI.

„... Z nami je narod — z nami je Bog!“

MALI OGLASI

Trgovina

Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Delo — dobi

Iščemo upokojeno bolničarko (tudi domačinko — Argentinko). Na razpolago opremljena soba in hrana. — Plača po dogovoru. T. E. 625-0820 in 625-3548 (uradne ure).

Arhitekti

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413

Gospodarstvo

Lavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 355, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Pod zaglavjem MALI OGLASI nudimo slovenskim podjetnikom, trgovcem, profesionalcem in drugim, da lahko dalj časa in poceni oglašujejo v našem listu.

Cena največ štirih vrstic A 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 6.

PRODAM NEPREMIČNINO

na ulici Catamarca 3825
barrio San Nicolás - San Justo

Kličite T. E. 665-3404
ali se pozanimajte na
Cor. Lezica 2947,
barrio San Nicolás - San Justo.

Slovenska kulturna akcija

3. KULTURNI VEČER

XXXIII. SEZONA

POVOJNA SLOVENSKA POEZIJA

France Papež

Pesmi recitira DR. JOŽE KRIVEC

Obenem bo predstavljena nova pesniška zbirka „Prsti časa“ Tineta Debeljaka ml.

Prireditev bo v soboto, 31. maja, ob 20. uri v gornji dvorani Slovenske hiše.

S D O

S F Z

vabita na

MLADINSKO SREČANJE

v Villa Don Bosco, Pontevedra, 14. in 15. junija

Vabljen mladina, ki je že končala srednjo šolo. — Prijave pri krajevnem delegatu.

INFORMATIVNI SESTANKI

“S L O G E”

Upravna odbora Zadruga in Mutuala SLOGA sta za jesenske in zimske mesece leta 1986 po predhodnem dogovoru s posameznimi Domovi določila za izvedbo informativnih sestankov naslednje datume in kraje:

- 1) Slovenski dom v San Martinu — v soboto 31. maja ob 20. uri.
- 2) Hladnikov dom v Slovenski vasi — v nedeljo 22. junija po maši ob 10.30 uri.
- 3) Slomškom dom v Ramos Mejia — v nedeljo 6. julija po maši ob 10. uri.
- 4) Slovenska Pristava v Castelarju — v nedeljo 13. julija po maši ob 10.30 uri.
- 5) Naš dom v San Justu — v nedeljo 20. julija po maši ob 9.30 uri.
- 6) Slovenski dom v Carapachayu — v nedeljo 27. julija po maši ob 12. uri.

Vsi sestanki, ki ne bodo dolgi, imajo namen okrepiti in poživiti prijateljske stike članov in prijateljev ter jih preprosto in jasno informirati o delu, stanju, novicah ter zanimivem novem načrtu, ki ga pripravlja vodstvo ustanove. Člani bodo imeli priložnost za prost in neformalen razgovor o združnih zadevah ter za stavev vprašanj in prošnje za vsakovrstna pojasnila.

IN ŠE ENA VAŽNA NOVIČA!

Na zadnjem sestanku v Carapachayu — 27. julija — bomo med vse člane, ki se bodo udeležili letošnjih sestankov v kateremkoli slovenskem središču, izžrebali lepo in praktično darilo!

OBVESTILA

SOBOTA, 31. maja:

Filozofski tečaj SKAS-SKAD: prof. dr. Milan Komar v Slovenski hiši ob 16. uri.

III. kulturni večer SKA ob 20 v gornji dvorani Slovenske hiše. Predavanje Franceta Papeža „Povojna slovenska poezija“ in predstavitev nove pesniške zbirke „Prsti časa“ Tineta Debeljaka ml.

Informativni sestanek Sloge v Slovenskem domu v San Martinu ob 20. uri.

NEDELJA, 1. junija:

Spominska proslava naših žrtev ob 16. uri v Slovenski hiši.

ČETRTEK, 5. junija:

Spominski sestanek Zveze mater in žena ob 17.

SOBOTA, 7. junija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

Občni zbor Slovenskega katoliškega starešinstva ob 17. uri v Slovenski hiši.

NEDELJA, 8. junija:

Procesija Sv. Rešnjega telesa ob 15.30 v zavodu Don Bosco, Ramos Mejia.

18. Redni občni zbor Zavetišča „dr. Gregorija Rožmana“ ob 10. uri v prostorih Zavetišča.

SOBOTA, 14. junija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

NEDELJA, 15. junija

Letni občni zbor Mutuala Sloga ob 11. uri v Slovenski hiši.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9502

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 324
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 299831	

Naročnina Svobodna Slovenija za 1. 1985: Za Argentino A 24, pri pošiljanju po pošti A 25; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA dol.; obmejne države Argentine 63 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VELCO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1161 - BUENOS AIRES - T. E. 382-7215

NEDELJA, 22. junija:

Informativni sestanek Sloge v Hladnikovem domu v Slovenski vasi ob 10.30 uri.

SOBOTA, 28. junija:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

V dvorani Bolsa de Comercio, Sarmiento in 25 de Mayo, bo v četrtek, 5. junija ob 20.30 brezplačen koncert Brahmovih in Schumannovih pevskih skladb, ki jih bodo ob klavirski spremljavi Ernesta Mastronardija izvedli štirje pevci solisti, med katerimi bo baritonist Marko Fink.

Vsem, ki ste jo poznali in radi imeli, sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila 25. maja naša draga mama, stara mama, prastara mama in teta, gospa

TEREZIKA VORŠIČ ROJ. TOMŠIČ

Pokrito z našo žalostjo in molitvijo, smo jo 26. maja položili v blagoslovljeno zemljo na Charcariti.

Žalujoči:

sin Vladimir z družino,
hčerka Danica por. Zupan z družino,
nečak Ivo Adamič z družino
in ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Ljubljana, Volčji potok, Kamnik,
Teharje pri Celju, Št. Jurij pri Celju, Portorož,
Sv. Tomaž, Ptuj

FRAN MILČINSKI

Ptički brez gnezda

Pirčevi mami je dobro delo, da se je po zaslugi mladega veččaka Milana pokazal Tončekov sramotni položaj vendar v milejši luči, in je v zahvalo odrezala še Milanu kos kruha. In Milan ga je hvaležno sprejel, prvič, ker Jere ni bilo doma in je bil zato še brez popoldnice, in drugič, ker kruh drugod vedno boljše diši kakor doma.

Natepal je kruh in na svoj preprosti in odkritosrčni način pripovedoval zanimivo povest, da več ne nika: škoda se mu zdi novcev. Kadar si jih kaj prihrani, si rajši kupi kako knjigo, kupi si jo v starini, tam se dobé poceni. Lepe indijanske povesti, cele, nobenega lista ne manjka, se dobe po deset vinarjev! Povabil je Tončka, naj pride gor, pa mu pokaže knjige.

Čevlja sta bila zakrpana, Milan ju je obul, mojster in mojstrica sta mu naročila za gospo mamo najlepša priporočila in z njunim dovoljenjem je vzela še Tončka s seboj, da mu pokaže svoje knjižne zaklade.

Dan se je že nagibal, znotraj je bilo temačno, pa sta si zunaj na hodniku ogledovala živo barvane naslovne slike in Tonček je strmel in poslušal o prekanjenih rdečkožcih, o divjih konjih in belih medvedih, o kačah klopotcah, o širnih prerijah, neprodirnih pragozdih, o čudoviti deželi Kaliforniji in o rekah, polnih zlatega peska.

„Kadar bom velik, grem tja; me-

tal bom zanko, reče se ji laso, in lovil divje konje, kopal zlato in imel bom puško, vsako ptico bom zadel, pa če ne bo večja videti v zraku kakor pika.“

„Jaz grem tudi,“ je hotel reči Tonček, pa se ni upal. Hrepenel je od tod in v prosto naravo; Milanovo pripovedovanje mu je vzbujalo spomine na življenje pri teti, na hosto, na pašo, na potok... Tačas se mu je Milan prikupil: njegova družba mu bo lajšala bridkost ljubljanskega bivanja.

Ločila sta se, ker je poklicala Jera Milana, naj pride, da se ne prehladi. „Ali si dobil kaj malice?“ ga je vprašala.

„Pirčeva mama mi je odrezala kos kruha.“

To je čula gospa Jerajeva in ji ni bilo prav. „Da mi nikdar več ne sprejmeš kruha pri tujih ljudeh! Prepovedujem ti! Sicer bodo mislili, da ga doma nimamo.“

Kruh sprejemati mu je prepovedala, stradati pa ne...

6. Kako se je pravdal gospod Brtoncelj in o gospodični Irmi

Ubogí gospod Brtoncelj je res moral na cesarsko in kraljevo sodnijo in se pravdati s Kocmurjem, ki izlepa ni maral ne plačati najemnine ne zapustiti stanovanja.

Bilo je nekega popoldne v začetku

(15) aprila, po gorkih, sončnih dneh sta prišla spet dež in mraz in v pisarni je bilo premalo zakurjeno. Sodnika je zeblo, hodil je sem ter tja in brez posebne svečanosti razpravljala najemninsko stvar „Brtoncelj contra Kocmur.“ — Brtoncelj je bil s seboj privlekel svojega zvestega Jaka, vsaka druga njegova beseda je bila: „Kajne, Jaka!“ in prijel je Jaka in ga tiral v ospredje pred sveto razpelo: „Kar govori, Jaka, ali ni res tako!“

Jaka se je odlašajočih korakov pomikal bliže, rekel ni nič, le špičil je ustni, kakor da misli izpustiti še kaj izdatnejšega kakor golo besedo.

„Čujte,“ je rekel sodnik, „vas sem vprašal, ne Jaka! Pustite Jaka na miru! Ali je Jaka vaš varuh?“

Vzad na klopi je sedel Kocmur, prezirljivo smehljajoč se Brtonceljevim prizadevanjem; sodnikovi pripomnji se je zadovoljno zakrohotal.

„Oh, gospod sodnik,“ je zatrepetal Brtoncelj, „ali so ga slišali? Zdaj se mi še smeje, ta slepar.“

Kocmur je ogorčen vstal; pa tačas je tudi že sodnik zaropotal nad ubogim Brtonceljem: „Tiho! Še eno tako besedo, pa vas koj zaprem! — Pride in se pritožuje, da je nasprotnik Bog ve kaka surovina, sam pa zmerja kakor cigan. Tiho! — Kocmur, stopite sem!“

Sodnik ga je izpraševal in Kocmur je odgovarjal in povedal, da je čisto neresničen in iz trte izvita trditve, gospoda Brtoncelja, da se je pri oddaji stanovanja pogodil na mesečno odpoved in ne na kvatre. Smešno! Kocmur si bo najemal mesečno stanovanje! Saj ni

kak samski pisarček, ki je danes tukaj, jutri tam, ampak rodbinski oče z lastnim pohištvo!

„Jej!“ je zajčal Brtoncelj, zamižal in dvignil roke, „Jaka, ali si slišal: z lastnim pohištvo!“

„Tiho!“ ga je ukoril sodnik. „Zdaj govori Kocmur. — Torej, Kocmur, ali greste iz stanovanja, kakor vas toži Brtoncelj, ali ne?“

Kocmur se je trudil, da poseka svojega nasprotnika z odličnejšim nastopom. „Oprostite — ne! Zdaj še ne. Toda če mi čislani gospod Brtoncelj odpove pred osmim majem na tri mesece, kakor to zahteva postava, se bom drage volje selil avgusta. Ali pa mu odpovem morebiti sam, saj stanovanje ni tako, da bi se človek pulil zanje, toda — vse mora iti po postavah.“

„Kaj, kaj, do avgusta?“ je jecljal gospod Brtoncelj, „in brez plačila, kajne? — In dogovorili smo se na mesečno odpoved...“

Kocmur je molče dvignil tri prste, češ, prisežem, da ni res.

Brtoncelj je videl to kretnjo in polastil se ga je obup. „Oh, oh, oh,“ je zastokal, „Jaka, kar beži, da se še midva ne osmоди, ko ga bo jemal satan!“ Obrnil se je proti durim.

Blagovolil se je nasmehniti gospod sodnik, tudi zapisnikar se je smejal v svoj zapisnik, Kocmur pa je zmajal z glavo, češ: tako omejeni ljudje, kakor je Brtoncelj, pa so hišni posestniki!

Sodnik je imel stvar zrelo za poravnavo. „Čujte, Kocmur, do sedaj niste plačali še nič najemnine; ali jo name ravate plačati maja?“

„Bomo videli,“ je rekel Kocmur. „Stanovanje je vlažno, pohištvo se mi je poškodovalo, zahtevam škodo...“

„Le počasi! Tega nikdar ne mislite, da se boste brez plačila špirili v stanovanju, dokler se vam bo zdelo! Kdor dvakrat ne plača, frči takoj ven — tako pove postava. Zato se rajši zlepa pomenimo, kdaj se izselite!“

Te besede so bile že bolj všeč gospodu Brtoncelju in ko mu je sodnik še razložil, da je morebiti pravica res na njegovi strani, da pa v primeru pravedanja in pritožb lahko mine pol leta in še več, da pride ta pravica do zmagaja, pa še ta zmaga bo združena s stroški, se je res doseglja in podpisala poravnava sledeče vsebine:

Kocmurjeva družina se izseli v osmih dneh, za to dobroto pa se ji izkaže gospod Brtoncelj hvaležnega na ta način, da prvič ne zahteva plačila najemnine — če bi jo prav zahteval, bi je ne dobil, kje neki! — pač pa drugič sam plača Kocmurju na roke dvajset kron. Zato mu Kocmur velikodušno odpušča vse žalitve brez tožb in kazni.

S povzdignjeno glavo in rahlo predse žvižgajoč je zapustil Kocmur sodišče. Palec desne roke mu je tičal v žepu telovnika in ljubezljivo tupal ondi spravljene bankovec. — Lep dan je bil danes, vetroven sicer in deževen in na tleh je bila žlodra, pa se je zdel Kocmurju vendar izredno prijeten; tako mu ni bil ugajal še noben dan, odkar je imel zadnjikrat bankovec v žepu. In tega je bilo dolgo.